

ÉLETTÜNK

XLVI. évf. 1. szám (46. Jg. Nr. 1)

Az európai magyar katolikusok lapja

2014. január

A TESTVÉRISÉG A BÉKE ALAPJA ÉS ÚTJA

Pápai üzenet a béke világnapjára

A Katolikus Egyház hagyományosan minden év első napján tartja a béke világnapját. „A testvériség elképzelhetetlen egy közös Atya elismerése nélkül” – hangsúlyozza a Szentatya üzenetében, amelyet december 12-én mutattak be a sajtó képviselői számára.

„Ebben az első, béke világnapra írt üzenetemben örömben és reményességben bővelkedő életet kívánok mindenkinek, minden embernek és minden népnek. Minden férfi és minden nő szívében ott lakozik ugyanis a teljes élet vágya. Ehhez tartozik a testvériség iránti visszafejthetetlen vágyódás, mely a másokkal való közösség felé visz minket, hogy ne ellenségnek vagy konkurenciának tekintsük őket, hanem testvérmek, akik elfogadjunk és magunkhoz ölelünk.” – Ferenc pápa ezekkel az érzelmekkel fűtött szavakkal kezdi péteri szolgálatának első béke világnapi üzenetét.

A testvériség minden ember életének lényeges része, melyet először a családban tanulunk meg, hála egy apa és egy anya egymást kiegészítő felelősségvállalásának. A család ezért minden testvériség forrása, és így a béke első útja is, mivel hivatása az, hogy szeretetet sugározzon a világba. Hogy maradéktalanul betöltené hivatását – ezt sajnos manapság a tények megcáfolják. A mai világ jellemző jegye a globális közöny. Fokozatosan elfásulunk a másik szenvedése iránt, és magunkba zárkozunk. A világ számos részén szüntelenül folytatódik az alapvető emberi jogok, az élet és a vallásszabadság jogainak súlyos megsértése – köztük az emberkereskedelem tragikus jelensége. Vannak azonban kevésbé szembetűnő, de nem kevésbé kegyetlen háborúk is, melyek gazdasági és pénzügyi területen zajlanak, és amelyek az életek, a családok és a vállalkozások számára ugyanolyan pusztítással járnak, mint a fegyverrel vívott háborúk – fejt ki a Szentatya.

Üzenetében kiemeli: „a testvériség elképzelhetetlen egy közös Atya elismerése nélkül. Az emberek közötti igazi testvériség fontos követelménye a transzcendens atyaság, mert a testvériség Isten atyaságában gyökerezik. A testvériséget teremtő atyaság képes egyedül átalakítani életünket. Ennek az atyaságnak az elismerésével erősödik meg az emberek közötti testvériség, vagyis az, amely által felebarátokká válnak, akik gondját viselik egymásnak.

Ahhoz, hogy teljesebben megértsük az emberek testvériségre szóló meghívását, a Szentírásról keresztül kell szemlélnünk Isten emberekkel kapcsolatos tervét. Egy példa erre az ősszületés, Ádám és Éva és gyermekeik, Káin és Ábel története. Az ő családi eseményeikben láthatjuk a társadalom genesisét és a személyek és népek kapcsolatának alakulását. Példájak arra tanít, hogy az emberiség magán viseli a testvériségre szóló elhivatottságot, ám azt a lehetőséget is, hogy ezt a hivatást drámai módon elárulják”.

(Folytatás a 2. oldalon)

Szent Ágnes (III–IV. sz.)
szűz és vértanú

HIMNUSZ SZENT ÁGNES EMLÉKNAPJÁN

*Isteni tűznek mennyei szerelmét
ontja, a testit fölülmúlva, Ágnes,
szent diadallal és szűzi erővel
győzve le testét!*

*Tündöklő lelkét szent karok fogadják
csillagok fölé emelve az Égbe.
Völégény várja szent égi lakába
tisztá aráját!*

*Szűz! Könyörülj, hogy mindaz, aki sorsát
hordva e földön győzelmed köszönti,
nyerje el bűne bocsánatát és majd
égi jutalmát.*

*Békítsd az éggel az itt könyörgőket
s velük Föld Urát, az Ég Fejedelmét,
hogy kegye adjon irgalmasan békét
s csendes időket!*

*Ünneplünk, Ágnes, s a szent Égi Bárányt,
ki Jegyessed már, s kegyesen szelíd, jó,
aki irányít egeket és mindent
s csillagok száját! Amen.*

A BEFOGADÁSBÓL FAKAD AZ ÉLET

Böjte Csaba a félmilliomodik honosított magyar állampolgár

Ünnepélyes keretek között letette az állampolgársági esküt az ötszázezredik külföldi magyar kérelmező, Böjte Csaba és édesanyja, Böjte Julianna december 5-én a budapesti Parlamentben. Az ünnepségen jelen volt Orbán Viktor miniszterelnök, Kövér László, az Országgyűlés elnöke és Semjén Zsolt nemzetpolitikaiért felelős miniszterelnök-helyettes. Böjte Csaba ferences testvér az alábbi, hitvallás értékű szavakkal mondott köszönetet.

Az ötvenes évek végén édesapám írt egy verset arról, hogy nagyon hideg van, a farkasok üvöltöttek, de ki kell tartani, mert eljön az áldott tavasz. Akkor ő ott ezért a hitért hét év börtönt kapott, amelyből négy és felet leült, majd meghalt. Tavasz! Úgy érzem, most, decemberben tavasz van. Tavasszal befogadj a föld a búzamat, de az advent is a tavaszra emlékeztet, hogy Mária befogadta Jézus Krisztust. A befogadásból mindig élet fakad. Adná az Isten, hogy ez a nagylelkű gesztus életet szüljön.

Én tudatosan nem mondanék le román állampolgárságomról. Tréfásan azt mondtam, én felvenném az ukránt, a szlovákot, a szerbet is. Mert meg vagyok győződve, hogy együtt, közösen, összefogva az a Bethlen Gábor-i aranykor, a tündérkert megvalósítható itt, a Kárpát-medencében. Hiszem, hogy az aranykor nem mögöttünk, hanem előttünk van. És hiszem azt, hogy ez csak a tudatos befogadásból születethet meg.

Az elmúlt húsz évben több mint ötezer gyereket fogadtam be. És életem minden értéke ezekből az igenekből fakad. És ha újrakezdeném, minden egyes igent újból kimondanék. Hiszem, hogy az aranykor, a Kárpát-medence tündértje az igenekből fog megszületni.

Abból, hogy egymás mellett döntünk, hogy bízunk egymásban, hogy hisszük azt, hogy együtt, közösen minden könnyebb lesz.

Adná Isten, hogy a XXI. században egy nagy igen fakadna fel a szívekből – és ne csak a mi magyar szívünkben, hanem a Kárpát-medencében velünk együtt élő nemzet szíveiből. Hiszen mindannyian mondjuk a Miatyánkban, hogy jöjjön el az Isten országa. Adná az Isten, hogy ezekből az igenekből a szeretet, a jóság, az irgalom országa épüljön fel mindannyiunk számára. Egy olyan ország, ahol a határokon át lehet járni, ahol az ember embertársának testvére, ahol nem üvöltöttek a farkasok, és ahol béke van.

Köszönöm szépen, hogy itt lehetek, hogy a Korona előtt megvallhattam hitemet, nemzeti identitásomat. -et-

A MIGRÁCIÓ ÉS AZ EGYHÁZ

A bevándorlók és menekültek lelkipásztori szolgálatáról tanácskoztak az Európai Püspöki Konferenciák Tanácsa (CCEE) püspökei és megbízott képviselői december 2. és 4. között Máltán. Az ülés lezárását követően kiadott sajtóközleményben megállapítják: a bevándorló ember nem árucikk, amelyet kedvünkre importálhatunk vagy exportálhatunk! Az Egyház azt javasolja, hogy a bevándorló személyekre és közösségekre ne csupán gazdasági, társadalmi, politikai kérdésként tekintsenek azok, akik az ügyükkel foglalkoznak.

A sajtóközleményben kifejezik aggodalmukat, amiért számos helyzetben nem tartják tiszteletben a menedékkérelmezők méltóságát. Hangsúlyozzák, hogy az európai politikának és az egyes államoknak is tiszteletben kell tartaniuk az emberi személyt, és el kell ismerniük a család fontosságát. Kijelentik továbbá, hogy minden migrációs mozgásnak legális kereteken belül kell zajlania, különben veszélyezteti a közrendet.

Az egészséges migrációs politika segíti a bevándorlók munkához jutását, hiszen ez teszi lehetővé a családok fenntartását. Az Egyház számos intézményt tart fenn az Európa határvidékeire érkező menekültek megsegítésé-

re. Nem akarja helyettesíteni az állampolgárságot, de az emberi szenvedésre reagálnia kell. Hivatása, hogy találkozzék mindenkivel, az Úr nyomában járva az emberek útítársa legyen. A helyes lelkipásztori szolgálat része, hogy az Egyház szeretetet, közösséget kínál. A migráció igazi kihívást jelent a keresztény közösségeknek; kérdőre vonja arról, mennyire képes befogadni, kezelni a különbözőségeket. Befogadni azt jelenti: szeretni, komolyan venni az embereket, lehetővé tenni mindenkinek, hogy önmaga legyen, ne érezze magát fenyegetve azért, mert különbözik másoktól.

A lelkipásztori szolgálat nagyon fontos része a bevándorlók származási or-

szágaiban lévő helyi egyházakkal való kapcsolat. Nem a hatékonyság miatt fontos, hanem azért, hogy az Egyház megőrizze identitását: a bevándorlónak nemcsak segítségre van szükségük, hanem nekik maguknak is van mit adniuk az őket befogadó közösségeknek. A migrációs jelenség nemcsak kihívás, nemcsak szeretetet kér, hanem gazdagodást is kínál az egyházi közösség számára.

A CCEE Caritas in Veritate bizottságának migrációs szekciója által szervezett tanácskozás résztvevői meglátogattak Máltán egy zárt és egy nyílt típusú befogadó központot. Az Egyház fenntartásában működő nyílt típusú központban szép példát láttak arra, hogyan támogatja egymást a szociális munka és az evangelizáció.

A tanácskozáson részt vett a Vándorlók és Úton Lévoők Pápai Tanácsának elnöke, Antonio Maria Veglió bíboros és a tanács alelnöke, Gabriele Ferdinando Bentoglio érsek is.

(Magyar Kurír)

„A MAGYAROK VÁNDOR PÜSPÖKE”

Cserháti Ferenc hitről, magyarságról

2006 óta a külföldön élő magyar katolikusok ellátásáért felelős tisztséget tölt be a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízottjaként. Ez a feladat – amint az kicsendül a vele készült portrébeszélgetésekből, korántsem volt idegen számára, hiszen évtizedek óta ezzel foglalkozott: Münchenben a nyolcvanas évek elején már a magyar missziót vezette. *A magyarok vándor püspöke* címmel nemrég megjelent, róla szóló portrékötetből az is megtudható, hogy maga is szörványban született, a történelmi Partiumban, Túrterebesben, s így kezdetől ismeri a kisebbségi lét minden küszködését, átélte a Ceaușescu-féle román diktatúra megaláztatásait is. Cserháti Ferenc közel egy éve él immár Magyarországon. Munkájáról beszélgettem vele.

– Püspök úr immár Magyarországról látja el feladatát. Bár a nyugati világ, vagy a tengeren túli magyarság körében élve sem volna könnyebb e feladat teljesítése, hiszen a viág minden tájára szét-szóródott magyar katolikus híveknek kell gondját viselnie...

– Elsődleges feladatomban az, hogy az Evangéliumot, Krisztus művét hirdessem a nagy idegen tengerben: Amerikában, Ausztráliában, Franciaországban, vagy bármely nyugati országban azoknak a kis magyar közösségeknek, amelyek kereszténynek vallják magukat, őrzik hitüket és magyarságukat. E feladat persze sajátos, mert én berepülök valahová, elvégzem az ünnepi szolgálatot, a szentmisét, a bérmlást, s aztán tovább utazom a szomszédos egyházközségekbe, bátorítva ott is a híveket, hogy próbálják továbbadni a keresztény értékeket a gyermekeknek, az utánuk jövő generációknak. Nekem tehát nem feladatomban az, ami az egyházmegyei püspököknek, hogy pasztorális programokat szervezzek a magyar híveknek, hiszen ők csatlakoznak a helyi egyházmegyei

Mindszenty bíboros munkáját folytatam

és az egyházközségek aktuális programjaihoz. Természetes ez, ugyanis az a társadalom, az a környezet, ahol élnek, meghatározza az ünnepi alkalmakat is. A munka zömét ezért e téren a helyi plébánosok tudják elvégezni. Minden látogatásomnak vannak meghatározó, lelkesítő pillanataim számomra és ott élő magyar testvéreim számára is. Ilyenkor ugyanis kicsik és nagyok, fiatalok és idősek, papok és laikusok egyaránt nagyon készülnek az ünnepi találkozásra: a lelkes munkálkodás felrázza a közösségeket. Természetesen tudom, hogy csepp a tengerben, mikor én ilyen szolgálatot végzek, mégis bensőséges érzelmeket szabadíthat fel az ünnepi pillanatok sokak szívében. Én bátorítani tudok, minden erőmmel arra törekszem, hogy a Mindszenty bíboros úr által megkezdett munkát folytassam. Buzdítom a világban élő magyar szörványközösségeket, hogy vegyék elő a katekizmust, a Szentírást, tanítsák meg gyermekeiknek a magyar imádságokat. Felhívtam továbbá a papok és a hívek figyelmét a zsinati határozatokra, amelyek olyan impulzusokat adnak, amelyeket még nem vettünk át teljesen, s nem dolgoztunk fel kellőképpen.

– A külföldi magyarság ma már mindenütt szörványban él, mondta nemrég püspök úr egy veszprémi előadásában. Pedig a múlt század nagy kivándorlása és emigrációs hullámaiban még kolóniákban éltek a magyarok nyugaton és a tengeren túl is...

– Igen, a múlt század elején, mikor a nagy kivándorlás volt Amerikába, vagy Trianon után, illetve az 1956-os forradalom leverését követően, a magyar emigránsok még tömbökben, csoportokban éltek a nagyvilágban. Római útmutatók, instrukciók alapján Európában úgy nevezett idegen nyelvű missziókat alakítottak ki, hogy anyanyelvükön hallgathassák az Evangéliumot, imádkozhassa-

nak a különböző nemzetiségű közösségek. Általában egy papot bíztak meg a szervezéssel, illetve központokat hoztak létre egy vezető plébánossal. A tengerentúlon más volt a helyzet, ott annyira fontos volt a magyaroknak a hit és a magyarság, hogy már kezdetekkor hatalmas templomokat építettek, hatalmas iskolákkal. Viszont ott is, mint Európában, elkezdődött a beolvadás, és a tömbök kezdenek szétszóródni. Egy ilyen közegben a közösségek ma már csak diaszpórában létezhetnek, s a pap feladata, hogy közösséggé kovácsolja őket. Sokféle szép, rendezett egyházközségek alakultak ki, például Münchenben, Torontóban, Sydneyben, Melbourne-ben. De Stuttgartban, Köln területén is a paptestvérek nagyon szépen dolgoznak. Ilyen egyházközségekből hatvanhat létezik jelenleg a világon, de sajnos ezek közül körülbelül tizenöt haldoklik ma már.

– Mi jellemzi a hitéletet a külföldi magyar katolikus közösségekben?

– Manapság sokan panaszkodnak itthon és a külföldi magya-

rok körében is az egyre erősödő szekularizáció miatt. Ez valóban tény, és elkésztető is sokszor. Ugyanakkor a vallási hagyományok újjáéledését, valóságos reneszánszát is láthatjuk. A külföldi magyar katolikus közösségekben is éledőben vannak a zárandoklatok, számos helyen bibliakörök alakultak, a Hiszek-egyed magyarázzák, heti gondolatokat adnak a híveknek. Nemrég Ausztráliában, Sydneytől több mint ezer kilométerre, Gold Coast közelében, a Mária-völgyben egy magyarok építette kápolnát áldhattam meg, melyet Boldog Özséb tiszteletére emeltek. Azon a vidéken néhány évtizeddel ezelőtt meglepetkedtek ugyanis a lengyel pálosok, s szentélyt alapítottak. A völgyben az idők folyamán számos kegyhelyet alakítottak ki az ottani különböző nyelvű közösségek, kereszteteket állítottak, s körmeneteket, gyalogos zárandoklatokat szerveznek oda rendszeresen, melyekbe bárki bekapcsolódhat. Megható, megrendítő volt, mikor több száz magyar együtt énekelte a Himnuszt és a régi magyar könyörgést: „Isten, hazánkért térdelünk elődbe...” Bátorítottam őket, hogy ez az ünnep ne csak egyszeri alkalom legyen. S azokat is hívják magukkal, akik már nem tudnak magyarul, mert az örökséget így is tovább lehet adni a hagyományok éltetésével. Az ilyen szentélyekből, zárandokközpontokból árad ki a hit, a kereszténység. Egy másik élményem: Edmontonban voltam bérmlálni nemrég, s észrevettem, nagyon figyelik a prédikációt. Utána elmondták: hol értették, hol nem. S akkor megkérdeztem az egyik bérmlálót: „Miért akartál te akkor magyarul bérmlálkozni, ha már nemigen értesz magyarul?” Kihúzta magát, s tört magyarsággal azt válaszolta: „Mert én magyar keresztény vagyok”...

Toldi Éva

„ÉN CSAK ELFOGADTAM A HÍVÁST”

Születésnapján köszöntötték Ternyák Csaba érseket

Az Egri Főegyházmegye főpásztorát, Ternyák Csaba érseket köszöntötték december 5-én hatvanadik születésnapja alkalmából. Az ünnepségen az Egri Főegyházmegye aktív és nyugdíjas püspökein kívül részt vett Bosák Nándor debreceni-nyíregyházi, Beer Miklós váci, Pápai Lajos győri megyéspüspök, valamint Orosz Atanáz miskolci apostoli exarcha. Jelen volt a közélet számos képviselője, a főegyházmegye számos papja, szerzetese, az érsekség munkatársai, valamint az ünnepelt édesanyja is.

A jubiláló főpásztor Palánki Ferenc egri segédpüspök köszöntötte, aki egy napokkal korábbi beszélgetésüket idézte fel, amelyben egy könyv címére utalva elhangzott: öregsünk, de győzzük! A mai napon köszöntjük, és imádkozunk érte, hogy győzze feladatait, hogy odaadással, lelkesedéssel végezze továbbra is szolgálatát – fogalmazott Palánki püspök, majd a 89. zsoltár szavait idézte: taníts meg számot vetni napjaink sorával, hogy bölcsességre neveljük szívünket.

Számot vetni napjaink sorával azt jelenti: hálát adni Istennek ajándékaiért – folytatta a püspök. Azért az ajándékért, amit érsek atyán keresztül kapott az Egyház, a magyar és a világegyház. Ternyák Csaba huszonegy éve püspök, ebből tíz évet a Vatikánban töltött, a világ papságát szolgált. Sok százezer pap ügyét kellett gondosan, odafigyelve intéznie. Élete középpontjába Krisztust helyezte, és a másik ember, a paptestvér ügye az Krisztus ügye volt számára. „Ezt érezhetjük Egerben, amikor munkatársaiként segítjük felelősségteljes szolgálatában” – emelte ki Palánki Ferenc.

XVI. Benedek pápa 2007-ben nevezte ki Ternyák érseket az Egri Főegyházmegye élére. Palánki püspök felidézte azokat a jelentősebb eredményeket is, amelyeket Ternyák érsek egri szolgálata alatt elértek: a karitás felkarolása, az egyházi iskolák számának gyarapodása, építkezések és ami a legfontosabb: a belső építkezés. „Köszönjük, hogy épít bennünket” – mondotta Palánki Ferenc, utalt ez-

A hazai és a világegyház szolgálatában

zel az egri szeminárium támogatására és a Redemptoris Mater Szeminárium elindítására, a Szent István Rádió és Televízió működtetésére, egyházmegyei találkozókra, rendezvényekre.

Ternyák érsek elsőként édesanyjának mondott köszönetet. Elmondta, hogy az advent különleges időszak számára, hiszen erre esik születésnapja, püspöki, sőt érseki kinevezése is. „Mindez programot is jelent: életmet Krisztus kell, hogy irányítsa, aki életem középpontjába került, Ő hívott, én csak elfogadtam a meghívást.”

Ezt követően köszönetet mondott elődjének, Seregély István nyugalmazott érseknek, volt és jelenlegi segédpüspökeinek, püspöktársainak, az egyházmegye papságának, munkatársainak, a közélet, a társadalmi és kulturális élet képviselőinek a jó együttműködésért.

(Egri Főegyházmegye)

ANGLIAI MAGYAROK ZARÁNDOKLATA SKÓCIÁBA

A Magyarok Nagyasszonya londoni főlelkész és az észak-angliai Szent Erzsébet egyházközségek hívei november 15–19. között Csicsó János főlelkész atya vezetésével zárandoklatozást tartott Skóciában. A zárandoklatra elkísérte a magyar híveket Kiss-Rigó László szeged-csanádi püspök és Csák János nagykövet is. A magyar hívek Londonból, Oxfordból és Manchesterből érkeztek, hogy megismerkedjenek közös szentünk, Skóciai Szent Margit életével.

Sokan talán nem tudják: Skóciai Szent Margit a mi Szent István királyunk húgának, Agotának és Edmund angol királynak a lánya volt. Réka várában, a Pécsi Egyházmegye területén, Mecseknádasdon született, és életének első évtizedében Magyarországon nevelkedett. Apja trónra lépésekor költözött vissza a család Angliába. Edmund király korai halálát követően vissza akartak térni Magyarországra, de egy vihar Skócia partjaihoz sodorta hajójukat, ahol Malcolm skót király fogadta be őket. A család nyomására Margit feleségül ment Malcolm királyhoz. Nyolc gyermekük született: a hat fiú közül háromból később skót király lett, Matild lányuk pedig angol királyné. Margitot szent élete és a szegények megsegítése miatt tiszteljük, és a skótok Szent András apostollal együtt védőszentjüknek választották.

A magyar zárandokok ellátogattak Szent Margit sírjához, az Edinburgtól huszonnégy kilométerre található Dunfermline apátságába. Felkeresték azt a barlangot is, ahová kilenc évszázaddal ezelőtt Margit gyakran

visszavonult imádkozni. A dunfermline-i Szent Margit-templom búcsúján a helyi papokkal együtt Kiss-Rigó László püspök és Csicsó János főlelkész mutatta be az ünnepi szentmisét.

A szentmise után a zárandokok lerótták tiszteletüket Szent Margit ereklyéi előtt. Másnap az edinburghi katedrálisban vettek részt szentmisén, majd Szent András apostol ereklyéje előtt imádkoztak, és elénekelték a Magyar Himnuszt. Az edinburghi vár Szent Margit-kápolnájában megtekintették Szent Margit imakönyvét – és közös imával kérték a szent közbenjárását Magyarországot és a világ bármely táján élő magyarokért.

Ujfalussy Péter, Manchester

A zárandok csoport

Gyerekeknek

NYELVTAN – HITTAN

Mikor már iskolás gyerek voltam, az év egyetlen estéjén én is sokáig fent maradtam. Igen, szilveszter estéje volt ez. Nagyobb testvéreimmel társasjátékoztunk és sokat neveltünk, akárcsak a felnőttek, a szomszédos szobában. Éjfélkor összenyitottuk a két szobát, és rádióból hallható kórushoz csatlakozva elénekeltük a Himnuszt, boldog új évet kívántunk egymásnak, aztán mi, gyerekek nyugovóra tértünk, a felnőttek pedig halkabban vették a rádiót a másik szobában.

Emlékszem, tízéves lehettem, és nem jött álom a szememre. Azon gondolkodtam, mitől lesz boldog az új év. Csak ne legyen háború – sóhajtottam először is, ahogy nagyanyámtól akkor gyakran hallottam. Bizony, azon az őszön a templomban is fennhangon imádkoztunk ezért minden mise után. Csak ne legyen háború – sóhajtottam én is, anélkül, hogy sokat tudtam volna a valóban feszült helyzetről, ami akkor, 1962-ben a világban kialakult. De reméljük, nem is lesz, és ha mégis, akkor megvéd minket az Isten, hiszen ezt énekeltük az előbb a Him-

Fiataloknak

ADVENT BRISTOLBAN

Advent második vasárnapján, a reggeli órákban Bristol felé tartok a vonatral, hogy az ott élő magyar katolikus testvéreimmel ünnepelhessek a szentmisét. Közben próbálok elmélkedni a mai Evangélium tanításán, vagyis Keresztelő Szent János felhívásán, figyelmeztetésén: „A pusztában kiáltónak szava: Készítsétek elő az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit! Térjétek meg, elközelgett a mennyek országa!” (Mt 3,1–3)

Megkérdem magamtól: vajon a mai ember számára, főleg egy fiatal számára, mit jelentenek ezek a szavak? A fiatal, aki egy messiás országban keresi a boldogságát, az élete értelmét, aki a jövőjét szeretné megalapozni! Egy olyan környezetben, ahol nem a család – a szülők és a testvérek – vannak a közelében, nem a megszokott baráti kör vagy a plébános vagy a fociedzője a tanácsadója! Kitől várhatja a segítséget a nehéz időkben, mert bizony az idegenben kijut ebből is bőven...

Ha jól emlékszem, Bristol valamikor rabszolga-kereskedelmi központ volt, ide futottak be a hajók, amelyek tele voltak afrikai rabszolgákkal. Feltételezem, hogy nem az ígéret földje várt rájuk Angliában, éppen ellenkezőleg: egy újabb rabszolgaság.

Hála Istennek, Bristol ma már virágzó kikötőváros, ahol a magyar fiatal is jól boldogul, ha céltudatosan szeretné itt el-

nuszban is. „Nyújts feléje védő kart, ha küzd ellenséggel.”

És visszafelé haladva az ima kéréseinek sorában – mert az a mi nemzetünk imája – mondta az édesapám – elidőztem a jókedvűnél és a bőségnél. Dúdoltam magamban: „Isten, áldd meg a magyart jókedvvel, bőséggel...” Eszembe jutott, hogy ezt kétféleképpen is lehet érteni. Úgy, hogy az Isten legyen jókedvű, és bőséggel adja ránk az áldást... Meg úgy is, hogy a jókedv és a bőség legyen az, amivel megáld bennünket. Annyira izgatt a kérdés, hogy nem tudtam elaludni. Végül suttogva megkérdeztem a nővéremet. Meglepetésemre megdicsért, hogy ilyen jó érzékem van a nyelvtanhoz. Aztán suttogva elmagyarázta, hogy Isten mindig jókedvvel és bőséggel adja az áldást. Ezt viszont a hittanból lehet tudni – ők már ezt is tanulták. Azon az éjszakán határoztam el, hogy nyelvtan- és hittantanár leszek. Az első fele hamarabb, a második sokkal később valósult meg. De megvalósult. Isten áldását adta rá.

Erzsébet néni

tölteni az idejét. Mindenki a szabadságra vágyik, pláne a fiatal lélek. De fontos, hogy érzékelje a különbséget: mi a szabadság, és mi a szabadosság.

Advent a várakozás, a felkészülés ideje Jézus megszületésére, megérkezésére. De az ember egész élete is egyfajta adventnek tekinthető, hiszen mindig várjuk Őt, és ha igazán várjuk, egyre közelebb is kerül hozzánk. Ugyanakkor nem lehet tétlen a várakozásunk, nem lehet tétlen az életünk: nekünk is közelednünk kell hozzá. Érezzük át, hogy Ő mindig vár ránk, hív a vele való találkozásra! És nem a rabszolgaságra hív engem, hanem az igazi szabadságra, a bűn rabszolgaságától való megszabadulásra. Ő nem ígér, hanem adja önmagát: a szentmisében, az eucharisztia szentségében, a szentgyónásban.

Legyen Ő mindig az új kezdésnek a forrása, akitől mindig lehet tanulni, és akihez mindig vissza lehet térni, legfőképpen az életem magányában, nehéz perceiben. Legyen a következő év egy háromszázhatvanöt napig tartó advent! Folyamatos várakozás a Jézussal való találkozásra; folyamatosan igyekezzek, hogy egyre közelebb kerüljünk hozzá. Ilyen új évet kívánok e sorok olvasóinak, a gondjaimra bízott híveknek és saját magamnak is. Ha ilyen lesz az új év, akkor boldog új évünk lesz ugyanis.

János atya, Londonból

IMASZÁNDÉKOK

(Folytatás a 2. oldalról)

zottan és előrelátóan nézzenek szembe, természetesen figyelembe véve a sajátos helyzeteket. A pápa szeret mindenkit, gazdagokat és szegényeket egyaránt. A pápának azonban az a feladata, hogy Krisztus nevében figyelmeztesse a gazdagokat, hogy segítsék, tiszteljék és támogassák a szegényeket. A pápa önzetlen szolidaritásra buzdít, és arra, hogy a pénzügyi és gazdasági világban térjünk vissza az emberi személyt központnak tekintő etikához.”

Missziós szándék: Hogy a különböző hitvallások keresztényei a Krisztustól akart egység felé haladjanak.

Amikor több mint száz évvel ezelőtt az ökumenikus mozgalom megszületett, missziós országokban működő hithirdetők voltak a kezdeményezők. Ők mélyen

átéreztek, hogy a keresztények megosztottsága mennyire akadályozza az Evangélium eredményes hirdetését. Jézus így imádkozott az utolsó vacsorán: „Atyám, könyörgök azokért is, akik a tanítványaim szava által hinni fognak bennem, hogy mindnyájan egy legyenek; ahogyan te, Atyám, bennem vagy, és én tebenned, úgy ők is egy legyenek mibennünk, és így elhiggye a világ, hogy te küldtél engem” (Jn 17,20–21). Sajnos mi, keresztények az idők folyamán megtörtünk a kereszténység egységét, ezért ne csodálkozzunk, ha nehezen hisz a világ Krisztusban.

Az eredményes evangéliumhirdetésnek ezt az akadályát igyekszik fokozatosan kiküszöbölni az ökumenikus mozgalom. Igaz, hogy a hit alapvető igazságai egyesítenek minden keresztényt, és hogy e kötelék sokkal erősebb, mint különbözőségeink. Mégis megmarad a tény, hogy egymástól különvált felekezetekben élünk, és működünk. Mennyivel

eredményesebb lenne evangéliumhirdetésünk, ha együtt hirdetnénk Krisztus Evangéliumát, és közösen adnánk választ korunk embereinek lelki szomjúságára!

Az első keresztények mélyen átéreztek, hogy Jézus Krisztus szereti őket, és ezért származásuk, jellemük és kultúrájuk nagy változatossága ellenére megtudták őrizni egységüket. Amíg Krisztus szeretete és kölcsönös bizalom tartotta össze őket, a különbözőségeik nem megosztást, hanem gazdagodást jelentettek. Különböző rítusok és különböző helyi egyházak alakultak ki, amelyek egymást kölcsönösen elismerték. Idővel azonban politikai okok és önző érdekek miatt néhány ilyen egyház annyira eltávolodott más keresztény közösségektől, hogy végül egymással vitatkozó különvált egyházi közösségek alakultak ki.

A történelem folyamán a különböző felekezetekhez tartozó keresztények többször igyekeztek a Jézus szándékával ellenkező megosztottságot megszüntetni. A

ÉLETPÁRTI GYŐZELEM
AZ EURÓPAI PARLAMENTBEN

Az Európai Parlament 2013. december 10-én leszavazta azt a javaslatot, amely emberi joggá kívánta nyilvánítani az abortuszt. Edite Estrela portugál képviselő – a Szocialisták és a Demokraták Haladó Szövetségének tagja – korábban benyújtott javaslatát október 22-én átdolgozásra visszaküldték a női jogokkal és generegyenlőséggel foglalkozó bizottságnak, de az újabb, lényegében változatlan javaslatot ismét elutasították.

A „döntési szabadságért” lobbizó nemzetközi Planned Parenthood szövetség támogatásával megfogalmazott jelentésben az a kérés állt, hogy az Európai Parlament hozzon határozatot, mely szerint az abortusz – mint emberi jog és mint közegészségügyi feladat – legyen „törvényes, biztonságos és mindenki számára elérhető”. A dokumentum szerint „az egyéni, a társadalmi és a gazdasági fejlődés szempontjából lényeges, hogy a nőknek joguk legyen szabadon, felelősséggel dönteni arról, mikor és hány gyermeket akarnak”.

A jelentés a serdülőkorú szülések és nem kívánt terhességek adataival illusztrálta, hogy több országban, ahol a művi abortusz nem engedélyezett, a nők kénytelenek „más tagállamokba utazni, hogy abortuszt végeztessenek”, vagyis – állítja – „nyilvánvaló, hogy a művi abortusz tilalma nem csökkenti annak előfordulási arányát”.

Estrela szerint a demográfiai válság családpolitikával történő ellensúlyozása azt a szemléletet terjeszti, hogy a művi abortusz engedélyezése csökkenti a népességet, míg tiltása növeli a születésszámot. „Biztos, hogy az európai szüle-

tési arányt hatékonyabban segítené, ha előrelépés történne abban, hogy az apák és anyák jobb egyensúlyt teremthessenek szakmai és magánéletük között” – olvasható a dokumentumban.

Az Estrela-jelentés átfogó szexuális nevelést is sürgetett, amely „magában foglalja a családtervezés és tanácsadás különféle modern módszereit, a szakszerű szülési eljárásokat, a nőgyógyászati és szülészeti sürgősségi ellátáshoz való jogot, és azt, hogy ítékezés nélkül, tudományos pontossággal ismerteti az abortuszszolgáltatás formáit”.

A dokumentum hangsúlyozta: fontos, hogy a nevelésben előkerüljenek a homoszexuálisokkal kapcsolatos negatív sztereotípiák is, mert „fényt kell deríteni a gender, illetve szexuális hajlam alapján történő diszkriminációra és az egyenlő bánásmód útjában álló strukturális akadályokra, továbbá hangsúlyozni kell a kölcsönös tiszteletet és a közös felelősséget” – idézi az Európai Parlament által átgondolandónak ítélt javaslatot a *Catholic Herald*.

(MK)

EGYHÁZI IDŐSOTTHON
MAGYARKANIZSÁN

Négy évig tartó küzdelem árán valóra vált Savelin Zoltán martonosi plébános álma, hogy létrehoz egy olyan intézményt, amely elsősorban hívő emberek és egyházi személyek számára nyújt otthont idős korukra. Ahogyan ő fogalmazott: ha sok ember ugyanarról álmodik, akkor az már valóság.

Az otthon harminc személy befogadására alkalmas, ám egyelőre még nem tudják üzembe helyezni: a berendezési tárgyak még hiányoznak, de a tervek szerint tavaszra ez is megoldódik.

– Egy épület megvalósítása bármilyen nehéz, mégis könnyebb, mint működtetése – nyilatkozta a martonosi plébános. – A dolog igazán izgalmas része csak most kezdődik. A továbbiakban szeretnénk majd felépíteni a Batthyáneum 2-t is, amely kisebb szobákkal magányos személyeket tud majd befogadni.

A Batthyány-Strattmann Lászlóról, a „szegények orvosáról” elnevezett épület összártéke negyvenmillió dinárt tett ki, ebből huszonhárommilliót a Tartományi

Nagyberuházási Alap biztosított. A múlt év október 20-i átadó ünnepségen Kern

Imre, a nagyberuházási alap igazgatóhelyettese elmondta: igyekeztek szem előtt tartani az egyházi épületek építési költségeihez való hozzájárulást. Nyilas Mihály közlése elnöközt az hangsúlyozta: a Magyarokanizsán már működő Gerontológiai Központ mellett szükségét érezték, hogy felépüljön az egyházi idősok otthona is. Nem lehet sokáig polgármester az, aki nem áll ki egy ilyen ügy mellett – mondta. – Az aktív generációknak gondoskodniuk kell az idősekről, mert ezzel a saját jövőjüket is megalapozzák.

Kozma Rita

Katolikus Egyház a II. Vatikáni Zsinaton tett egy igen fontos lépést az egység irányába. Az ekkor született törekvés mind a mai napig folytatódik. Sok lépés történt egymás megismerésére, az előítéletek kiküszöbölésére, a különbözőségek békés megtárgyalására, a közös keresztény tanúságtételre. Sok mindenben közelebb kerültünk egymáshoz, de a teljes egységhez vezető út még hosszúnak tűnik.

El kell ismernünk, hogy a keresztények egységét emberi erővel nem tudjuk megvalósítani. Ez az egység a Szentlélek ajándéka. Nekünk az a feladatunk, hogy e felé az egység felé ösztönöz a Szentlélek indításaival együttműködjünk, és imánkban kérjük az Ő vezetését. Főképpen pedig, különbözőségeink ellenére, testvérként szeressük egymást, mert ugyanannak a mennyei Atyának vagyunk gyermekei az egy Fiúban, Jézus Krisztusban.

(Milan Züst SJ, a Gergely Egyetem miszológiai szakának professzora nyomán.)

Nemeshegyi Péter SJ

A HIT NEMZETMEGTARTÓ EREJE

A nyugati diaszpórában

Budapest, a Parlament felsőházi termében tartotta IX. országos kongresszusát 2013. november 9-én a Keresztény Értelmiségiek Szövetsége. A kongresszus mottója „A hit nemzetmegtartó ereje” volt. A nyugati diaszpóra helyzetéről Tempfli Imre stuttgarti katolikus lelkész számolt be. Előadása szerkesztett változatának első része olvasható az alábbiakban.

A nyugat-európai, azon belül is csak a németországi magyar katolikusok helyzetét veszem górcső alá, de úgy vélem – *mutatis mutandis*, vagyis megváltoztatva a megváltoztatókat –, ebből a helyzetképből magukra ismernek a nyugat-európai, illetve a tengerentúli többi katolikus egyházi közösségek éppúgy, mint a más keresztény felekezetek magyar tagjai.

A 2000-ben elhunyt Wass Albert erdélyi prózaíró és költő a II. világháború végén menekülni kényszerült Erdélyből. Németországban, majd az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le. Ez alatt Romániában koholt perben háborús bűnösnek mondták ki, és soha nem térhetett haza szülőföldjére. *A gyökér megmarad* című versében írja: „Ki hűséget vet – életet arat, és a gyökér, az megmarad!” Számára Erdély az a bizonyos megtartó gyökér, ahonnan az író kivándorolni kényszerül. De ez az Erdély átvitt értelemben minden magyar számára az elhagyott szülőföld gyökerét is jelentheti, amelybe „Isten-hite szent erejével” és „magyar szíve szeretetével” odakint is kapaszkodik. Mert ösztönösen tudja, hogy az emigrációban magyarként addig él, amíg a gyökerei élnek.

A hit összetart

Meg vagyunk győződve, hogy egyedül a hit képes igazi közösségekben megtartani magyarjainkat, mert együtt vagyunk Krisztus misztikus teste; mert csak a közösség gátolja meg a lelki romlást, amely az idegenben még hamarabb kikezd az embert, és mert közösségekben tudunk a nemzetnek megmaradni. Valljuk, hogy az Egyház „nyolcadik szentség” a találkozás jelentik. Nap mint nap tapasztaljuk, milyen sokat jelent az idegenben élőknek, ha anyanyelvén imádkozhat, énekelhet, papjával lelke problémáiról beszélhet. Lelkünk legmélyéből imádkozni csak anyanyelvünkön lehet!

Ezért is olyan nagyon látogatottak a szentmiséink és egyéb rendezvényeink. Jelenleg az egész nyugati diaszpórában hatvanhét katolikus misszióban, illetve egyházközségben, százkilencvenhárom misézőhelyen százhetvenezer hívő jár templomba. Számukra százhuszonegy lelkipásztor mutat be szentmisét. Németországban a gyakorló magyar katolikusok száma ötvenegyezer, akiket tizenkét misszióba tömörítve, hatvan négy misézőhelyen tizennégy pap lát el. Hívőink nem egyszer negyvenötven kilométerről jönnek el a szentmisére, egy-egy lelkipásztor pedig azért tesz meg hétvégen három-négy száz kilométert, mert tudja, hogy a hit összegyűjti és – a hitnek, illetve a nemzetnek – megtartja a hívőket!

Ápolja a gyökereket

Hogyan képes a nemzetnek megtartani követőit a hit? Úgy, hogy ápolja a gyökereket.

A legtöbb kivándorló ezért mindent megtesz, hogy a közties időben ne szakadjon el szülőföldje nyelvétől, hagyományaitól és kultúrájától. Hol találja meg ezeket? Legtöbbször az egyházi közösségekben.

„A hagyomány nem a hamu őrzése, hanem a láng továbbadása...” – mondta Morus Szent Tamás (1478–1535) angol katolikus jogász, író és államférfi. Mi ezzel a tudattal ápoljuk ma is hitünkkel odakint a gyökereket. Meg kell emlétenem, hogy egyházi köreinkben ezek a hagyományápoló hétvégi magyar óvodák, iskolák, cserkészcsapatok, énekka-

rok, táncsoportok, értelmiségi, irodalmi és képzőművészeti körök, baráti közösségek, társaságok, egyesületek és klubok, magyar bálók és egyéb rendezvények – nem is beszélve a folyóiratokról, hírlapokról, rádiókról, honlapokról, facebook-oldalokról – ma is virágznak, és magyar nyelvre, kultúrára és hagyományörzésre nevelnek.

Német katolikus testvéreink, akik időközben sok egyházi hagyományt kidobtak az ablakon, most bámulnak bennünket. Mert míg náluk csapatosan fordítanak hátra Egyházunknak a benne igazi otthonra nem találó hívek, addig nálunk a folyamat fordított: szinte minden Németországba jövő magyar először az Egyházát keresi fel. Mi ennek az oka? Szerintem az, hogy ahol él a hit, ott erős a nemzeti öntudat; ahol erős a nemzeti öntudat, ott eleven a kultúra; ahol eleven a kultúra, ott él a hagyomány. Mert a nyugati magyar diaszpórában is igaz, ami a Kárpát-medencében: a vallásos emberek – különösen a rendszeresen imádkozók és templomba járók – nemzeti öntudata, pozitív életbeállítottsága és aktivitása sokkal nagyobb, mint a nem vallásosaké.

Egységre törekszük

Hogyan képes a nemzetnek megtartani követőit a hit? Azáltal is, hogy a hit mindig egységre törekszik. A mai ember állandóan úton van az élet sivatagában, és keres, mert gyökértelen lett, és nincsen kapaszkodója. Lelki otthon után vágyik, amely neki önazonosságot és tartást ad. Ezt a gyökértelenség-érzést ismerték fel a katolikus és protestáns lelkipásztorok. Nem hiába voltak ők az elsők, akik 1945-ben a magyarokat összefogták. Tudták, hogy új otthont kell teremteni emigráns népüknek. És meg is tették: mindig együtt!

Ma is erre törekszünk. Igyekszünk minden erőnkkel – együtt protestáns testvéreinkkel – közös otthont teremteni azoknak, akik az anyaországból vagy az elcsatolt részektől nálunk bekapognak. Nem csalogatjuk őket egy jobb élet reményével, de ha jönnek, akkor szeretettel befogadjuk közösségeinkbe, megértést tanúsítunk sorsuk iránt, és együttérzőn segítünk nekik az elhelyezkedés nehézségeiben. Egységre törekszünk, nemcsak ebben a munkában, de mindenben, amiben csak lehet. És nem csak azért, mert közöttünk nem feszülnek földrajzi, társadalmi és kulturális szakadékok. Szó nincs arról, hogy a külföldi magyaroknak ne lenne különböző véleményük a politikáról vagy ezer más dologról. Tapasztalatból tudjuk viszont, hogy mit jelent a hontalanság és az idegenség, az elszigeteltség és a magány. Talán ezért is keressük jobban egymást. Talán ezért is őszintébb az ökumenizmusunk. Talán ezért is gyakoribbak a közös programok, rendezvények és ünnepek.

Ezek a hagyományos kapcsolattartási lehetőségeken túl természetesen új utakat is keresünk a találkozásra minden jó akaratú magyar emberrel. Szeretném most felhívni a figyelmet egy kezdeményezésünkre, amelyet időközben „stuttgarti modellként” is emlegetnek. Egyházközségünk – hosszas egyeztetések után – 2011. november 5-én megalapította a Stuttgarti Magyarok Szövetségét, amelynek jelenleg tizenegy tagszervezete van. Mottója: a legkisebb közös nevező megtalálása. Így is lehet egységet teremteni!

(Folytatjuk)

SZÁZTÍZ ÉVES A MAGYAR PLÉBÁNIA PASSAICBAN

Passaic New York közelében, New Jersey államban található. A település magyar közösségének száztíz éves jubileuma alkalmából Vas László plébánossal beszélgetett a Vatikáni Rádió.

A XX. század elején jelentős magyar bevándorló közösség lakta a várost, amelyet mára a Latin-Amerikából érkező hispanok népesítettek be.

1903-ban kezdődött el a Szent Istvánról elnevezett magyar katolikus templom építése, amelyet a helyi megyéspüspök 1904-ben, Szent István napján, ünnepélyes szentmise keretében szentelt fel.

A helyi magyar közösség erőfeszítéseinek eredményeként ma is működő templom, a mellette felépített iskola, illetve a Mindszenty József bíborosról elnevezett kultúrközpont 2013-ban és 2014-ben ünnepli a jeles évfordulót. Az emlékévet Cserháti Ferenc püspök nyitotta meg, amelyet jövő augusztusban a helyi püspök, Arthur Serratelli zár le. Az ehhez az időszakhoz kapcsolódó rendezvényeket a jubileumhoz kapcsolódóan szervezik meg.

(Vatikáni Rádió)

MAGYAR ESEMÉNYEK RÓMÁBAN

2013-ban is megrendezték november 13-án a Pápai Magyar Intézetben a magyar szentek és boldogok ünnepét, melyen részt vett Angelo Acerbi érsek, korábbi budapesti nuncius, valamint hazánk szentszéki, illetve olaszországi nagykövete; a szentszéki Államtitkárság, a Római Magyar Akadémia, a PMI-t felügyelő Vigilancia Bizottság, az egyetemi élet, valamint a társintézmények rektorainak képviselői, továbbá jelen volt a Szent István Alapítvány elnöke, az intézmény volt rektora is.

November végén Boros Attila festő- és grafikusművész képeiből nyílt kiállítás a Pápai Szalézi Egyetemen. A *Magyar Szentek* című kiállítás a szentszéki

nagykövetség és a szalézi egyetem közreműködésével valósulhatott meg, és azon megemlékezések sorába illeszkedik, melyeket Sándor István magyar szalézi vértanú budapesti boldoggá avatása alkalmából rendeztek és rendeznek Magyarországon és külföldön. A római tárlatot Gianfranco Coffele, az egyetem rektorhelyettese és Györiványi Gábor nagykövet nyitották meg. A magyar keresztény szellemiséget tükröző kiállítás tíz grafikából és húsz festményből áll, és Szent Istvántól Sándor Istvánig mutatja be a magyar történelem és a kereszténység meghatározó személyiségeit.

(MK)

GÖRÖGKATOLIKUS ÚJJÁÉLEDÉS NAGYVÁRADON

Hatvanöt év után Virgil Bercea megyéspüspöknek köszönhetően Nagyváradon újraalakult a magyar görögkatolikus egyházközség, melynek egykoron temploma is létezett a megyeközpontban.

A görögkatolikus teológiai szeminárium dísztermében megjelent érdeklődőket Vadas Krisztián szervező lelkész köszöntötte. Kiemelte: céljuk, hogy szélesebb körben ismertté tegyék a húsz családdal – körülbelül ötven személlyel – újjászerveződő váradi magyar görögkatolikus egyházközséget, történetén, a rá jellemző ikonok bemutatásán keresztül.

Virgil Bercea püspök arra emlékeztetett, hogy a rendszerváltoztatás a görögkatolikus egyház szabadságát is elhozta ugyan, de a megpróbáltatások ezzel még nem értek véget, hiszen például csupán három hónappal ezelőtt kapták vissza az ortodoxoktól a szemináriumhoz tartozó templomukat.

Részt vett az ünnepi alkalmon Kocsis Fülöp hajdúdorogi püspök, aki a görögkatolikus egyház néhány sajátosságáról beszélt. Köszöntötte a jelenlevőket Fodor József római katolikus püspöki helynök is, Magyarország kormányának részéről Szesztay Ádám, a Külügyminisztérium stratégiai tervezéssel megbízott főosztály vezetője, illetve az egyházügyi államtitkárság részéről Fodor Tibor szólt fel.

Janka György, a nyíregyházi Szent Atanáz Görögkatolikus Hittudományi Főiskola oktatója a bihari görögkatolikusok történetét ismertette, melynek kezdetei 1700-ra nyúlnak vissza, amikor a Biharban élő hatvan ortodox pap nyilatkozatot tett arról, hogy nem akar-

nak főpásztor nélkül élni, ezért elfogadták De Camillis munkácsi görögkatolikus püspök joghatóságát. A váradi római katolikus püspökök támogatták az uniós folyamatokat – az önálló görögkatolikus egyházmegye 1777-ben jött létre, és első püspöke Moise Dragoş volt. A XIX. század elején, majd a reformkorban kezdeményezték a magyar

Hatvanöt év után...

liturgikus nyelv használatát, az iratok lefordítását. Hajdúdorogon az 1860-as években mozgalom indult egy magyar püspökség felállítása céljából, mely álmom végül 1912-ben valósult meg. Trianon után Romániában az 1928-as kultusztörvénnyel ismerték el külön vallásként az ortodoxot és a görögkatolikusot, a második világháború után azonban a kommunista rendszer 1948. december 1-jei hatállyal felszámolta a görögkatolikus egyházat. □

